

INFRABEL

Workshop Communicatie op de werf

Symposium Safety Rocks

IDPBW Infrabel

23.11.2023

//

We starten met een opwarmertje

Oefening

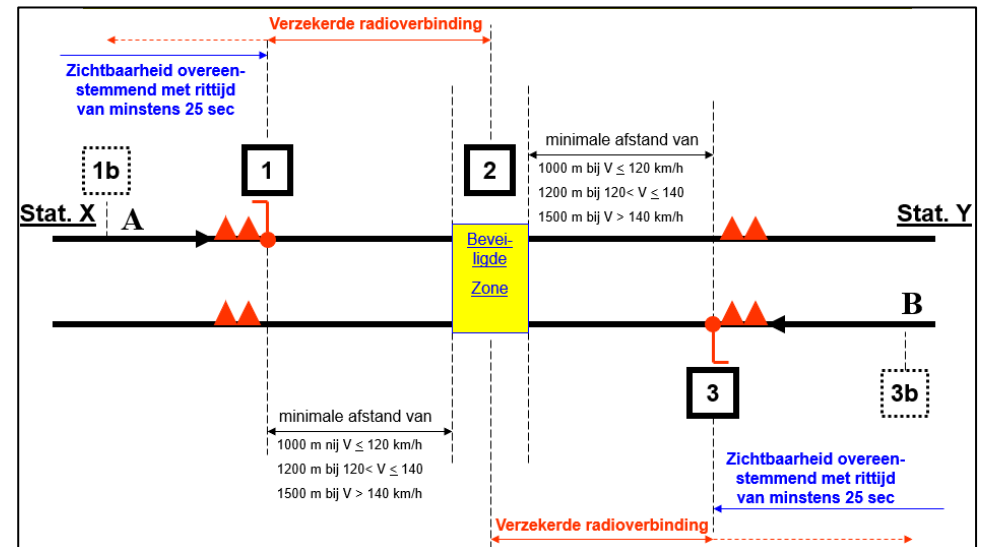
Er dienen herstellingswerken te gebeuren aan overweg 4 van lijn 73 in de Dentergemstraat te Wontergem. Het asfalt in het tussenspoor moet gedeeltelijk verwijderd worden met licht materiaal.

Er wordt een wegomlegging geplaatst voor het lokaal wegverkeer.

De werken gebeuren overdag tussen 8u30 en 15u30.

De beveiligingsmethode is een “radiobeveiligingssysteem met afdekking”, een aankondigingssysteem met schildwachten met radio en afdekking.

Beide sporen blijven dus in dienst. Ook de bovenleiding blijft onder spanning.

Vragen

1. Op welke lijn worden de werken uitgevoerd?
  2. Aan welke overweg worden de werken uitgevoerd?
  3. In welke gemeente worden de werken uitgevoerd?
  4. Welke werken worden er uitgevoerd?
  5. Welk materiaal wordt gebruikt voor de uitvoering van de werken?
  6. Tussen welke uren worden de werken uitgevoerd?
  7. Welke beveiligingsmethode wordt toegepast?
  8. Blijven de sporen in dienst tijdens deze werken?
  9. Blijft de bovenleiding onder spanning tijdens deze werken?
-

-
1. **Context wetgeving en regelgeving**
  2. **Voorbeelden en tools**
  3. **Praktische cases**
  4. **Conclusies en aanbevelingen**
-

Context wetgeving en regelgeving

De codex over het welzijn op het werk

Codex 1.2 - Algemene beginselen

Risicoanalyse

Art. 1.2-6.– *De risicoanalyse gebeurt op het niveau van de organisatie in haar geheel, op het niveau van elke groep van werkposten of functies en **op het niveau van het individu.***

Aangepaste instructies als preventiemaatregel

Art. 1.2-7.– De preventiemaatregelen hebben inzonderheid betrekking op:

...

*10° de bekwaamheid, de vorming en de informatie van alle werknemers, **met inbegrip van aangepaste instructies;***

Art. 1.2-11.– De leden van de hiërarchische lijn hebben inzonderheid de volgende taken:

...

*8° zich ervan vergewissen dat de werknemers de inlichtingen die zij gekregen hebben in toepassing van de wetgeving inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk **goed begrijpen** en in praktijk brengen.*

De codex over het welzijn op het werk

Codex I.2 - Algemene beginselen

Aangepaste vorming

Art. I.2-18.– De werkgever stelt, voor de hiërarchische lijn en voor de werknemers, een programma op tot **vorming** inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, rekening houdend met de gegevens van het globaal preventieplan.

Dit programma evenals de inhoud van de vorming zelf houden rekening met de instructies die krachtens de reglementering moeten worden opgesteld.

Bekwaamheid

Art. I.2-19.– Wanneer de werkgever een werknemer met de uitvoering van een taak belast neemt hij de **bekwaamheid** van de betrokken werknemer op het gebied van het welzijn op het werk in aanmerking.

De codex over het welzijn op het werk

Codex III.6 - Veiligheids- en gezondheidssignalering

Bijlage III.6-8 Voorschriften inzake de mondelinge mededeling

Intrinsieke kenmerken:

...

*2° De mondelinge boodschappen moeten **zo kort, eenvoudig en duidelijk mogelijk** zijn; de taalvaardigheid van de spreker en het gehoorvermogen van de toehoorder(s) moeten voldoende zijn om een **ondubbelzinnige communicatie** tot stand te brengen.*

...

Bijzondere gebruiksregels:

*1° De betrokken personen moeten de gebruikte **taal goed kennen**, zodat zij de mondelinge boodschap correct kunnen uitspreken en begrijpen en zich al naar gelang van de boodschap op passende wijze kunnen gedragen op het vlak van de veiligheid of de gezondheid.*

...

Bundel 61 Aanvullende bepalingen

Artikel 78 §7 (AANVULLEND)– RELATIES TUSSEN HET PERSONEEL VAN DE AANNEMER EN DAT VAN INFRABEL – GEBRUIK VAN DE STREEKTAAL

De **officiële voertaal** op de werf is het Frans in het Waalse Gewest, het Nederlands in het Vlaamse Gewest, het Frans en het Nederlands in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Indien zijn vertegenwoordiger(s) of zijn personeel niet de taal van de streek beoefenen, is de aannemer ertoe gehouden **op elk moment en op om het even welke plaats van de werf** een verantwoordelijke te hebben die de bevelen en/of de instructies van Infrabel begrijpt en deze onmiddellijk kan overmaken aan het betrokken personeel. De werken kunnen stilgelegd worden door de leidend ambtenaar, zonder recht op vergoeding voor de aannemer, indien het gebrek aan kennis van de taal van de streek door het personeel van de aannemer, de veiligheid in gevaar zou kunnen brengen, of de goede uitvoering van de werken in de weg zou staan.

Bundel 63 Veiligheids- en gezondheidsmaatregelen

2.3.6 Traceerbaarheid van de verplichtingen inzake informatieverstrekking en opleiding

Alle opleidingen en instructies voor de goede en veilige uitvoering van de werkzaamheden/activiteiten in de inrichting van Infrabel dienen in een voor het betrokken personeel **begrijpbare taal** te worden gegeven.

2.4.4 Pre-job briefing en overlegmomenten

Op meerdere momenten, vanaf de voorbereiding tot en met de uitvoering van de werkzaamheden, is een gestructureerd overleg noodzakelijk tussen alle betrokken partijen op een arbeidsplaats/bouwplaats binnen de inrichting van Infrabel. Het doel van deze overlegmomenten is dat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van de activiteiten die op de werf zullen plaatsvinden, de risico's die deze kunnen veroorzaken en de veiligheidsmaatregelen die deze risico's zullen vermijden of, indien dit niet mogelijk is, beperken.

VCA

Ook de VeiligheidsChecklist Aannemers voorziet in een doelstelling op het gebied van duidelijke communicatie over veiligheid, gezondheid en milieu (VGM):

VCA vraag 3.7: Vindt communicatie over VGM-zaken plaats zonder taalbelemmeringen?

Daarom moeten volgens de VCA-checklist de VGM-zaken zonder taalbelemmeringen kunnen plaatsvinden:

- Anderstalige medewerkers moeten zodanig worden ingezet dat communicatie over relevante VGM-zaken effectief plaatsvindt;
- Daarom ook moet in een communicatieplan worden voorzien in het geval van werken met anderstaligen.

KB van 7 april 2023 tot verbetering van de communicatie op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Bijlage I Inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan

...

*8° de algemene regels (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor samenwerking en overleg op de bouwplaats tussen de werkgevers en werknemers [evenals **algemene regels** betreffende de **verbale en non-verbale** communicatie op de bouwplaats, inzonderheid met het oog op:*

- a) het verspreiden van informatie, instructies en bevelen aan de werknemers, zodat deze te allen tijde begrepen worden en daadwerkelijk kunnen worden toegepast;*
- b) de mogelijkheid voor deze werknemers om zich door middel van **geschikte communicatiemiddelen** verstaanbaar te maken;*
- c) het maken van **praktische afspraken** over de communicatie en verstaanbaarheid, wanneer deze werknemers zich **in een meertalige omgeving** bevinden.]*

Veiligheids- en gezondheidsplan

Enkele voorbeelden en tools

UASW: Affiches Max

- Spoorweggebonden risico's
- Visueel materiaal
- Goed gedrag wordt in de verf gezet

Geen certificaat, geen toegang !

FEDERATIE VAN ALGEMENE BOUWAANNEMERS
EEN PASSE VOOR BOUWEN

Unie van Aannemers van Spoorwegwerken

constructiv INFRABEL Embuild

www.uasw.be www.constructiv.be

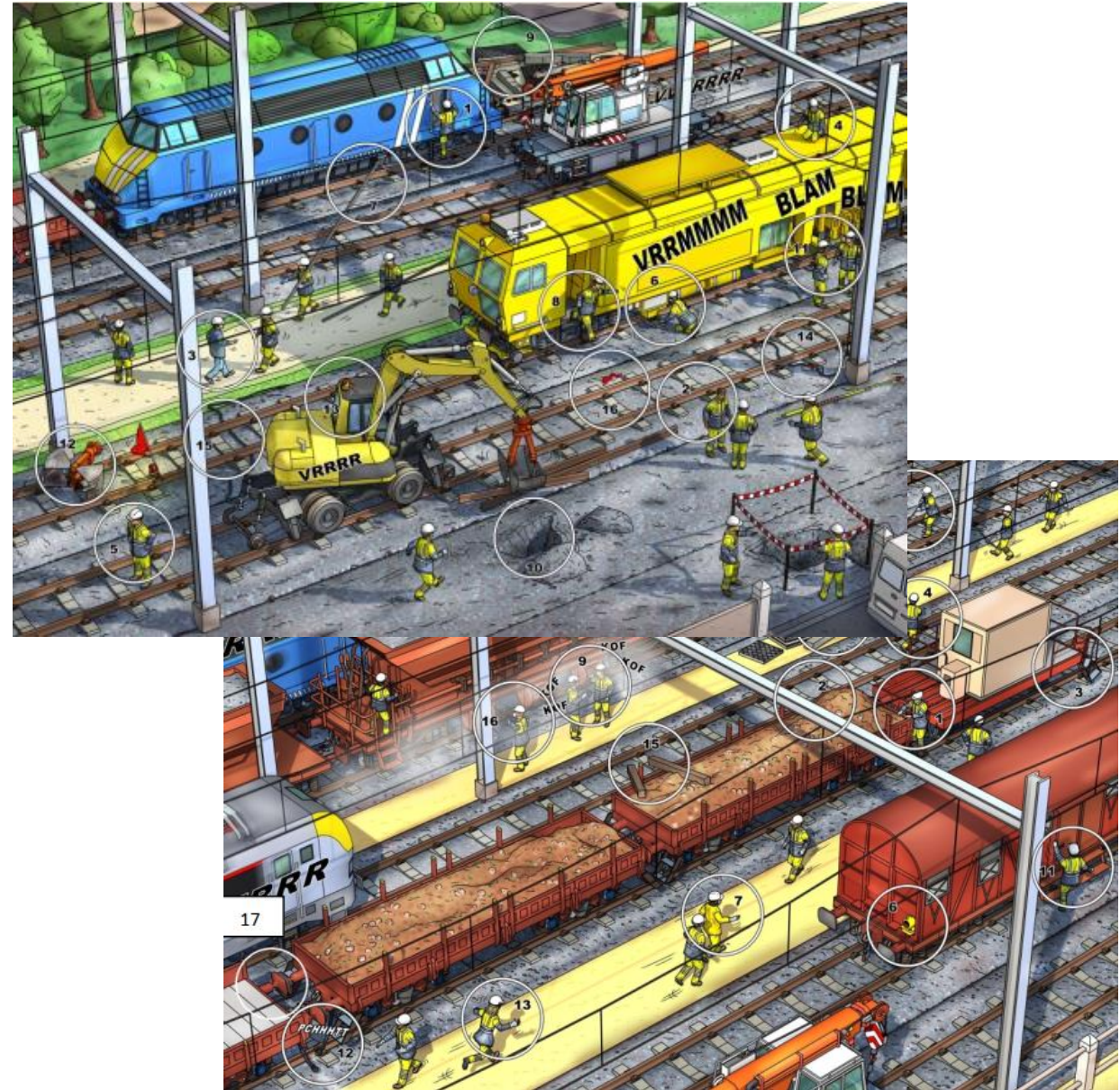

Infrabel: 7 Golden Safety Rules

- Regels die cruciaal zijn voor veilig werken
- Mensen bewust maken over de risico's en de verantwoordelijkheden die ieder daarvoor zelf draagt

De jacht op risico's

- Verschillende thema's (weg-railkranen, werktreinen, enz.)
- Toepassing op de spoorwegsector
- Leuke tool om debat te vergemakkelijken

EU OSHA: NAPO

- Tekenfilmreeks rond thema's over veiligheid en gezondheid op het werk
- Universele taal (zonder woorden)
- Educatieve films
- Culturele neutraliteit met humoristische aanpak

Meertalige woordenlijsten

	Français	Nederlands	Deutsch	English	Español
	Protection obligatoire de la tête	Veiligheidshelm verplicht	Kopfschutz vorgeschrieben	Safety helmet must be worn	Protección obligatoria de la cabeza
	Protection obligatoire des mains	Veiligheids- handschoenen verplicht	Schutz der Hände vorgeschrieben	Safety gloves must be worn	Protección obligatoria de las manos
	Danger électrique	Gevaar voor elektrische spanning	Vorsicht Hochspannung	Danger of electricity	Peligro eléctrico
	Explosif	Explosief	Explosions- gefahr	Explosive	Explosivo
	Toxique	Giftig	Giftig	Toxic	Tóxico

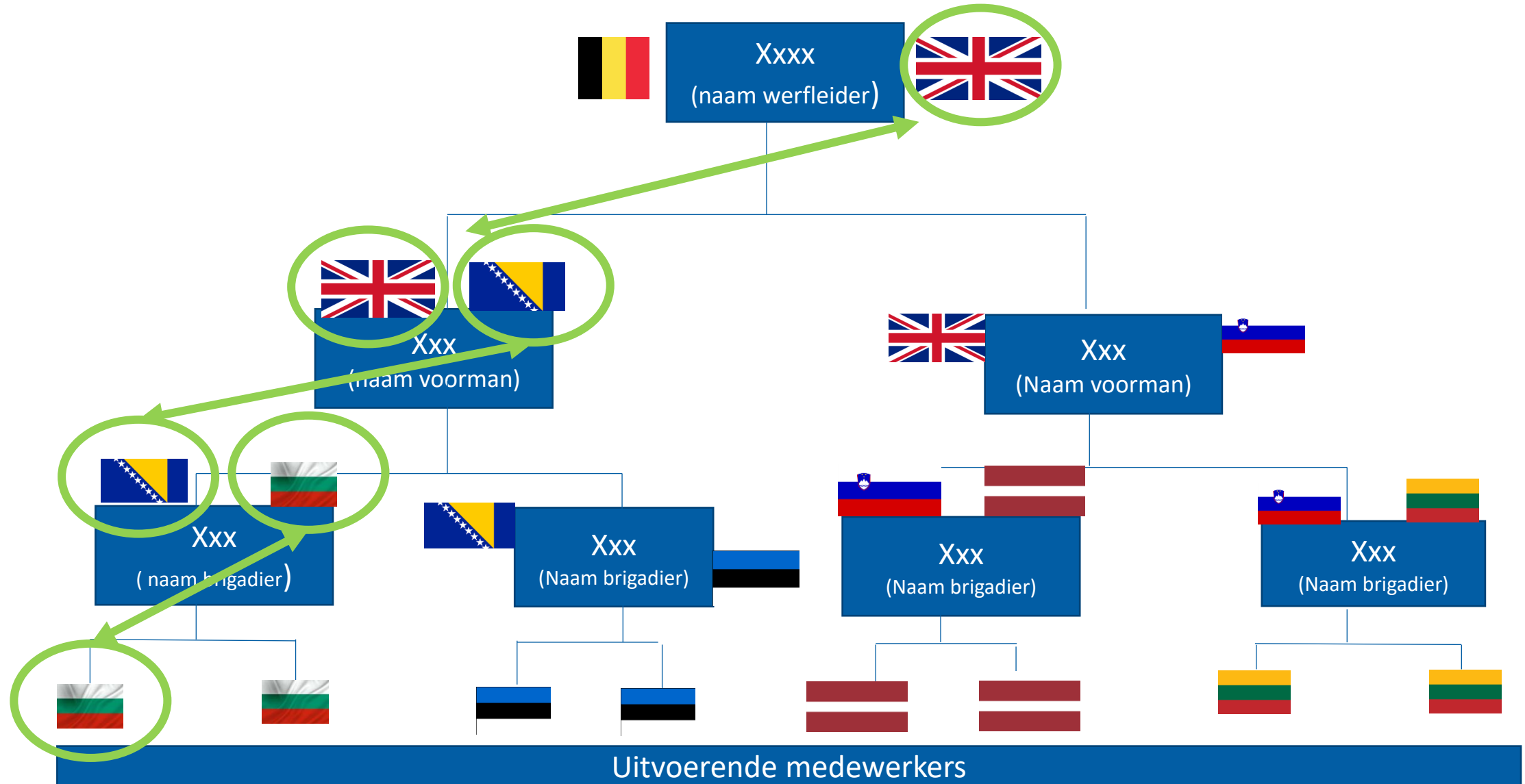

Wolters Kluwer: Handleiding voor opmaak van een communicatieplan

DOELSTELLINGEN :

1. Veiligheidscommunicatie op de werkvloer doorheen de ganse organisatie garanderen
2. Via een communicatieplan een overzicht krijgen van ingezette anderstaligen per spreektaal
3. Via een communicatieplan de ingezette anderstaligen en hun spreektaal inventariseren in relatie tot de gehanteerde spreektaal van hun rechtstreeks leidinggevenden en management

Wolters Kluwer: Handleiding voor opmaak van een communicatieplan

Communicatieplan volgens VCA

Voertalen op het project			
Voertalen		- Nederlands - Engels	
Schriftelijke communicatie		- Nederlands - Engels	
Communicatie op de werkplek		- Geboden en verboden worden aangegeven met pictogrammen. - Teksten op werkplekken binnen de bouwplaats worden aangegeven in de twee voertalen Nederlands en Engels.	
Organisatie op het project			
Communicatie binnen het team		Binnen een team (medewerkers belast met dezelfde taak) werken we zo veel mogelijk met medewerkers die dezelfde moedertaal hebben. Op ons project zijn de moedertalen Nederlands, Duits, Roemeens, Portugees en Turks.	
Communicatie tussen het team en anderen		Een meertalige leidinggevende of zijn vervanger treedt op als tolk voor maximaal vijf teamleden	
Eisen aan taalvaardigheid		Bouwbedrijf X heeft als hoofdaannemer de taalvaardigheid van de meertalige leidinggevende en zijn vervanger getoetst en akkoord bevonden. De meertalige leidinggevende of zijn vervanger spreekt: - Engels; - De voertaal van het team.	
Team	Gegevens	1 ^e vertaler	2 ^e vertaler
1.	Bouwwerkzaamheden Voertaal: Nederlands Moedertaal: Nederlands, Turks	LG1 - Turks - Nederlands	LG2 - Turks - Nederlands
2.	Montage Voertaal: Duits Moedertaal: Duits en Roemeens	LG1 - Roemeens - Duits	LG2 - Roemeens - Duits

Schriftelijke communicatie op projectniveau		
Document	Voertaal	Aanvullende maatregelen
VGM-projectplan	Nederlands of Engels	De meertalige leidinggevende licht mondeling toe in elk team
Huisregels opdrachtgever	Nederlands of Engels	Afhankelijk van de situatie te vertalen
Werkvergunning	Nederlands of Engels	De meertalige leidinggevende is aanwezig bij de verstrekking van de werkvergunning
Life Saving Rules	Nederlands of Engels	De meertalige leidinggevende licht mondeling toe in elk team
Taakrisicoanalyse	In de moedertaal	Laten vertalen
Noodprocedure	Nederlands of Engels	De meertalige leidinggevende licht mondeling toe in elk team
Toolbox	Nederlands of Engels	De meertalige leidinggevende licht mondeling toe in elk team
Werkplekinspectie	Nederlands of Engels	Geen
Incidentenmelding	Nederlands of Engels	Geen
Mondelinge communicatie overlegstructuren		
Overleg	Voertaal	Aanvullende maatregelen
Uitvoerdersoverleg	Engels	Betrokkenheid tweetalige leidinggevende
Taakrisicoanalyse maken	Nederlands of Engels	Betrokkenheid tweetalige leidinggevende
Dagelijks planningsoverleg met VGM	Engels	Aanwezigheid tweetalige leidinggevende
Toolboxmeetings	Moedertaal	Gegeven door de tweetalige leidinggevende
Aanvullende afspraken		
- Werkzaamheden met een zeer hoog risico worden alleen uitgevoerd door medewerkers die goed Nederlands en Engels spreken. Daaronder valt het werken in besloten ruimten. - Bij risicovolle werkzaamheden of werkzaamheden waarbij veel contact nodig is met andere partijen, zoals hijsen en schakelen, is de tweetalige leidinggevende of zijn vervanger voortdurend op de arbeidsplaats aanwezig. - Bij alle andere werkzaamheden is de tweetalige leidinggevende of zijn vervanger voortdurend op het project aanwezig.		

Prebes: 7 maatregelen bij een meertalige werkvloer

Maatregel 1: Verplichte invoering van een **gemeenschappelijke voertaal**

Maatregel 2: Stel **taalvaardigheid** als eis bij de werving

Maatregel 3: Benoem een **tweetalige voorman** bij elke groep

Maatregel 4: Geef mondelinge veiligheidstraining in de **eigen taal** van de werknemers

Maatregel 5: Geef een **taalcursus** in de voertaal

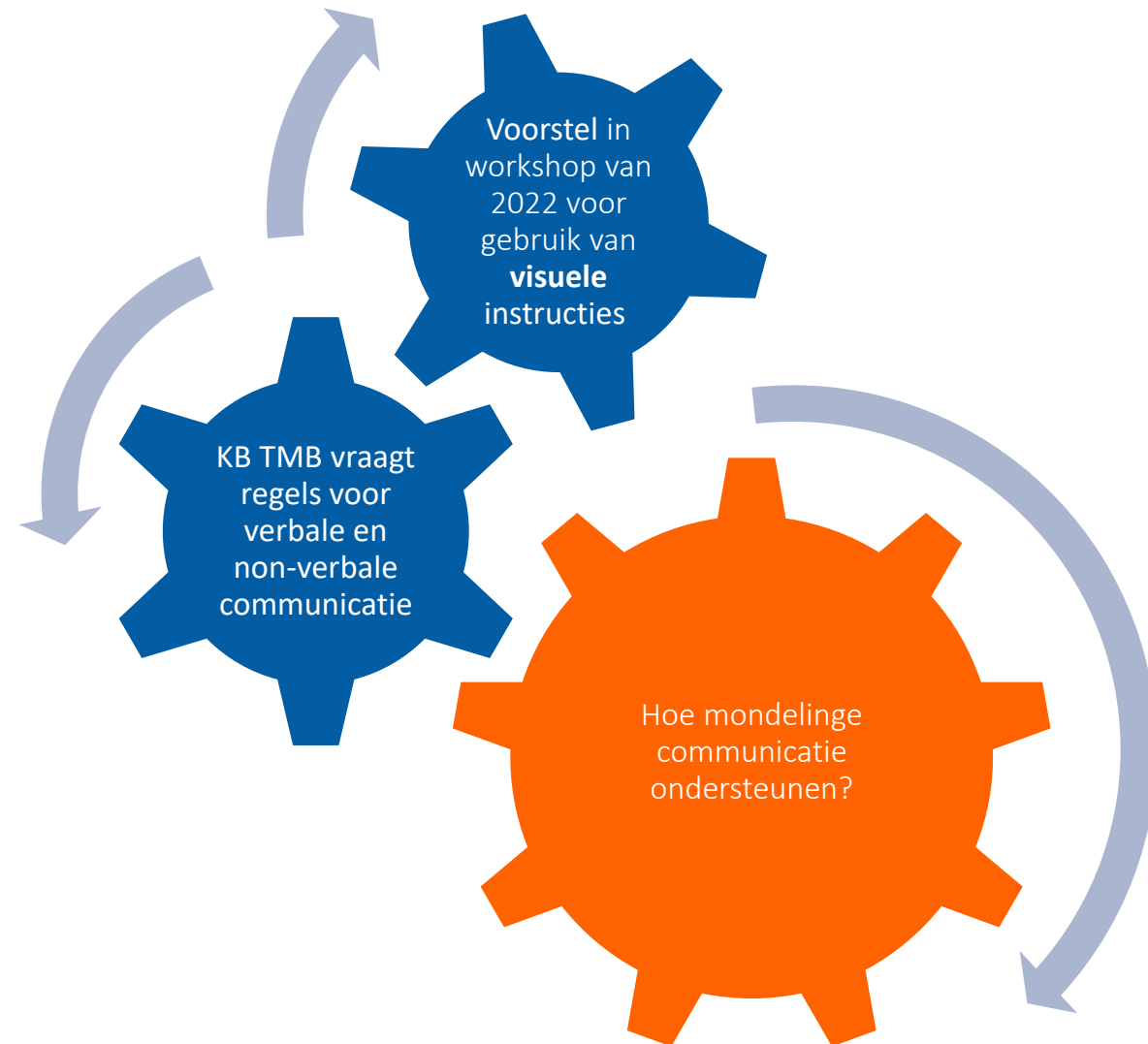
Maatregel 6: Laat mensen met dezelfde taal als groep **hetzelfde werk** doen

Maatregel 7: Gebruik **meertalige** instructies, pictogrammen en andere hulpmiddelen

Praktische cases

Link met workshop van november 2022

Oefening

Wat is jullie concrete opdracht vandaag?

- In kleine groepen
- Concrete werfsituatie op het spoorwegdomein
- Voorbereiding oefening (hoe informatie zonder woorden overbrengen?)
- De ene groep legt aan de andere groep de werken uit **zonder woorden**
- Feedback na de oefening (hinderpalen, uitdagingen, positieve aspecten, ...)

Timing

10 min. voorbereiding

10 min. oefening

5 min. beantwoorden
van vragen

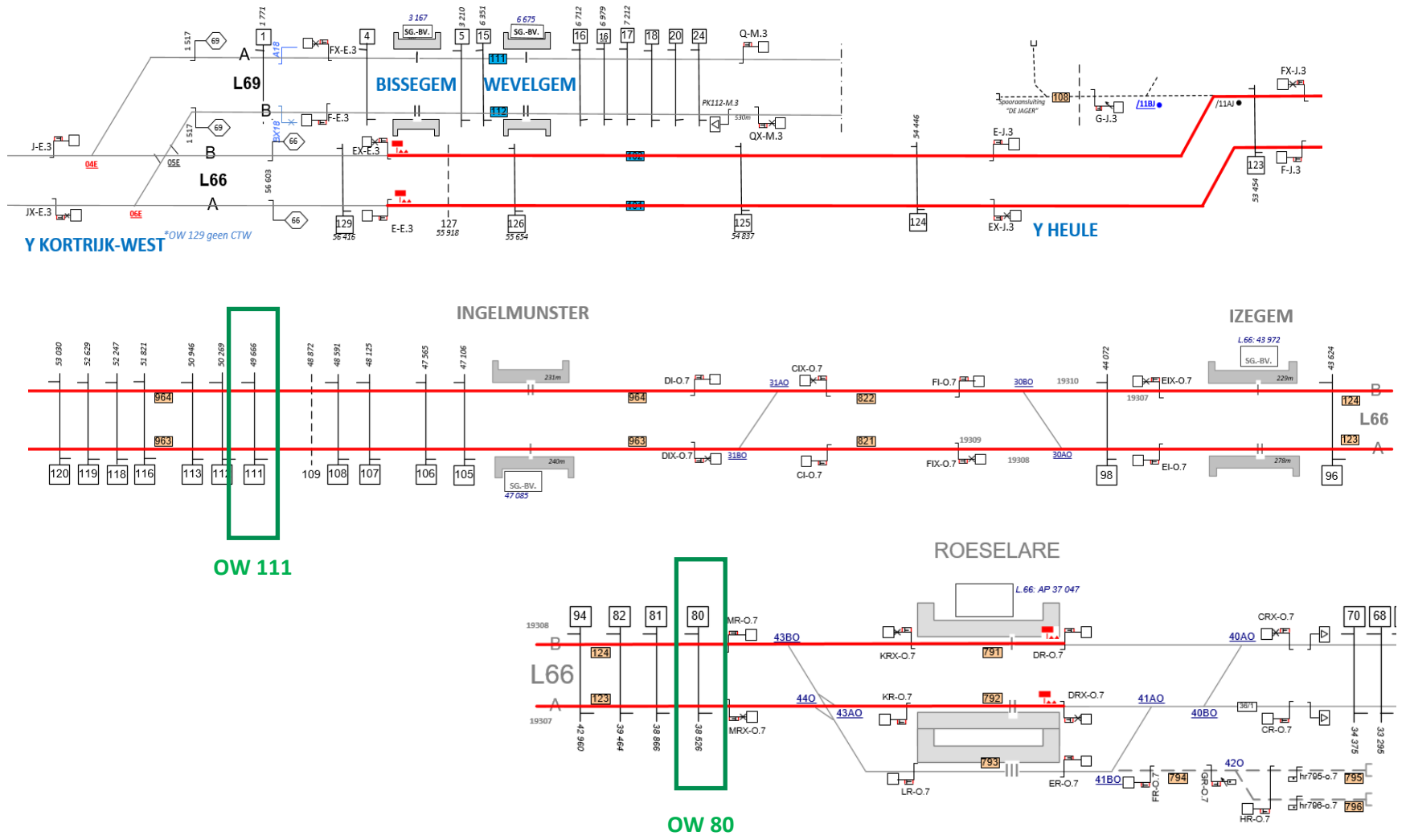
Groepjes

4 groepen

Case 1

OW 111 van L66 dient vernieuwd te worden in type strail door de aannemer. Tegelijk zijn er ook onderhoudswerken aan OW 80 van L66 door de onderhoudsdiensten van Infrabel.

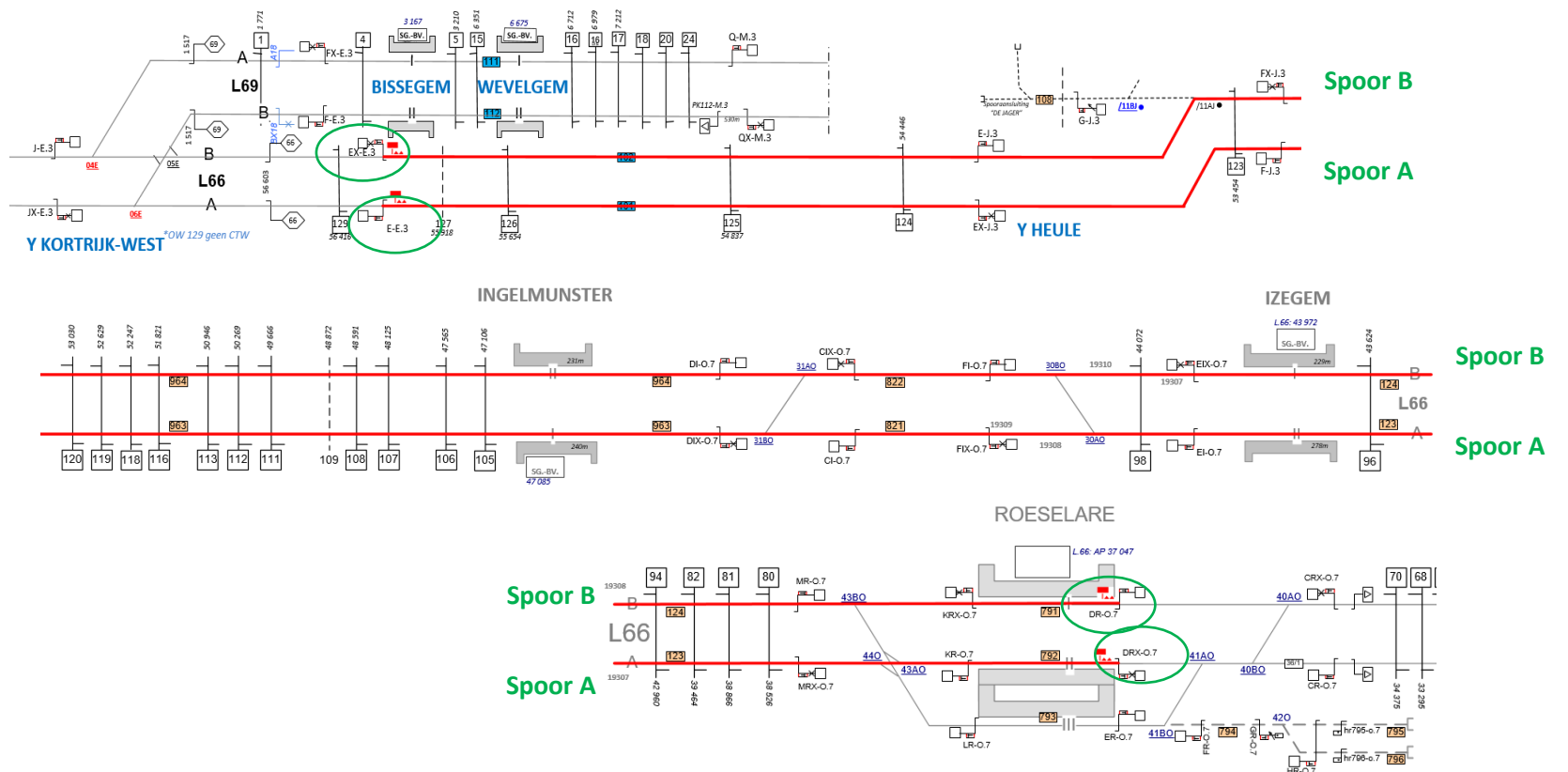

Case 1, vervolg

De werken worden uitgevoerd met beide sporen **buiten dienst** en de bovenleiding **buiten spanning**.

Spoor A is buiten dienst tussen het sein te Roeselare DRX-O.7 (AP 36.915 - L.66) en het sein te Kortrijk E-E.3 (AP 56.360- L.66) **van 22u30 tot 04u50** en **spoor B** is buitendienst tussen het sein te Roeselare DR-O.7 (AP 36894 - L.66) en het sein te Kortrijk EX-E.3 (AP 56.360 - L.66) **van 23u50 tot 5u**.

Case 1, vervolg

Bijkomend is het mogelijk dat volgende overwegen in groot alarm (open stand) kunnen komen: overwegen 80, 81, 125 en 126. Er dient toezicht gehouden te worden op de automatische overwegen van de beide buitendienst gestelde sporen, met de bewakingsomschakelaar in de stand "OPEN".

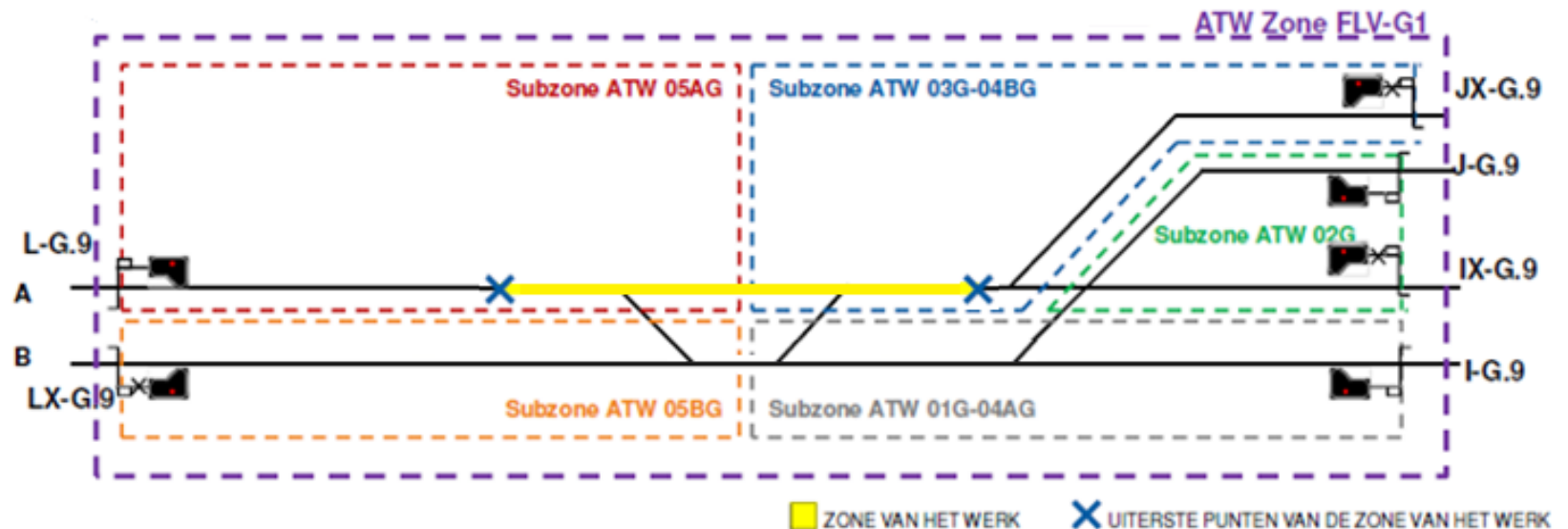
De wegspoorkraan van de aannemer komt op en verlaat het spoor via OW 111. De spoorwegkraan moet materiaal ophalen aan het station van Roeselare en hierbij de werfzone van de onderhoudswerken aan OW 80 van L66 passeren via het spoor A.

Case 2

Tussen 2 wissels op spoor A van lijn 69 dient een herstelling te gebeuren aan de spoorstaven. Er wordt gebruik gemaakt van een spoorwegkraan. Er worden rode mobiele seinen geplaatst voor de afbakening van de werfzone.

Spoor A is buiten dienst van 9u tot 15u uur tussen seinen L-G.9 en IX-G.9. De bovenleiding is buiten spanning van 9u30 tot 14u.

Het verkeer op het nevenliggend spoor B wordt gesperd met ATW-Tx ter beveiliging van de werken op spoor A: sperren van de beweging van de ATW-subzones 05BG en 01G-04AG van spoor B.

Vragen case 1

1. Op welke lijn worden de werken uitgevoerd?
  2. Aan welke overwegen worden werken uitgevoerd?
  3. Welke werken worden er uitgevoerd?
  4. Tussen welke uren is het spoor B buiten dienst?
  5. Is de bovenleiding onder spanning tijdens de werken?
  6. Wat kan er gebeuren met OW 125?
  7. Waar komt de wegspoorkraan van de aannemer het spoor op en waar verlaat de spoorwegkraan het spoor?
  8. Waar gaat de spoorwegkraan van de aannemer materiaal ophalen?
-

Vragen case 2

1. Op welke lijn en spoor worden de werken uitgevoerd?
  2. Welke werkzaamheden worden uitgevoerd?
  3. Welk materiaal wordt gebruikt voor de uitvoering van de werken?
  4. Wordt de werfzone afgebakend? Zo ja, hoe?
  5. Tussen welke uren is het spoor buiten dienst?
  6. Tussen welke uren is de bovenleiding buiten spanning?
  7. Welke beveiligingsmethode wordt toegepast op het spoor B?
-

Conclusies en aanbevelingen

Verbale en non-verbale communicatie

De boerenbond organiseert een spoedcursus 'Eerste hulp bij Polski'.

Tijdens vijf lessen van drie uur kunnen Limburgse fruitteilers de relevante woordenschat aanleren voor hun omgang met seizoenarbeiders.

Ondersteuning m.b.v. beeldmateriaal?

Wat? Afbeeldingen, foto's, tekeningen, schema's, plannetjes, ...

De sector van de schoonmaak wordt gekenmerkt met een hoge graad van anderstaligheid. De schoonmaakfederatie 'Algemene Belgische Schoonmaakunie' (ABSU) heeft erop ingespeeld door met non-verbale oplossingen te komen.

Een 120 kaarten tellende kaartenset met tekeningen moet ervoor zorgen dat anderstalig poetspersoneel beter begrijpt wat van hen wordt verwacht.

Er zitten 'plaatskaarten' in, met o.a. de keuken, 'objectkaarten' met o.a. eettafel en 'doekaarten' met allerlei opdrachten die tot het takenpakket van de poetshulp behoren, zoals ruiten schoonmaken en stofzuigen. Door die kaarten te combineren kunnen de opdrachtgevers aan hun anderstalige poetshulp uitleggen wat ze moet doen.

Ondersteuning m.b.v. pictogrammen?

Wat? Een pictogram is een symbool of een afbeelding die een boodschap overbrengt.

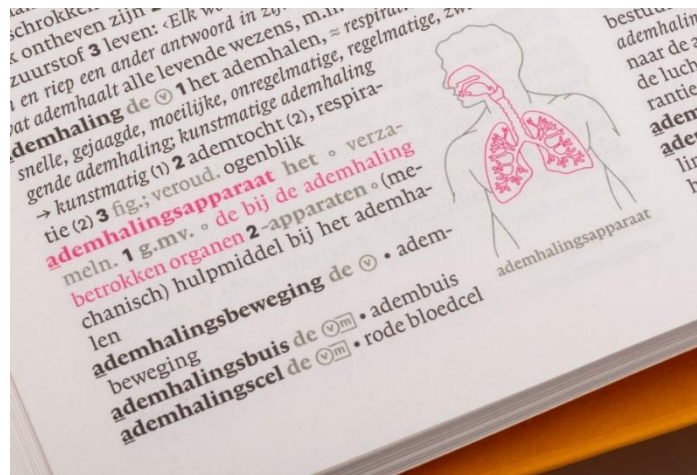
Een pictogram zorgt voor visuele ondersteuning bij een talige boodschap en zorgt dat je boodschap makkelijker te begrijpen is

Pictogram	Tekst
	Spoor buiten dienst Voie hors service
	Buiten spanning Hors tension

Ondersteuning m.b.v. meertalige woordenboek?

Vertaling van werkgerelateerde en veiligheidsgerelateerde terminologie voor de spoorwegsector?

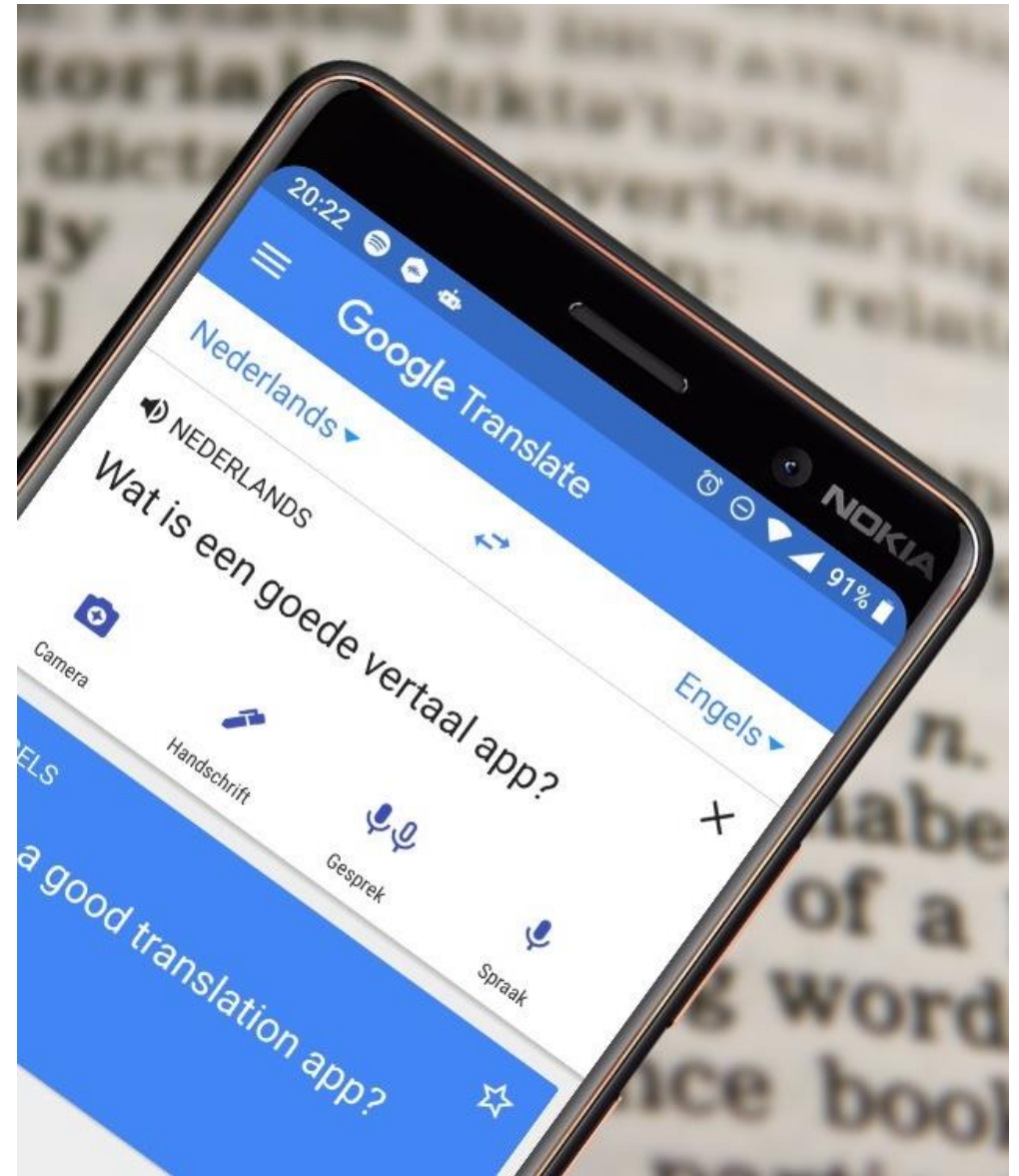

Betekenisverklaring?

Gebruik van taaltechnologie?

Wat? Google Translate, andere vertaalwebsites, apps

Communicatieplan of algemene regels?

Ondersteuning door meertalige documenten?

Wat? Brochures, fiches en andere documenten die zijn opgesteld in een andere taal

Andere hulpmiddelen?

Samenvatting

Vragen?

